

Pārresoru koordinācijas
centrs

SOCIĀLĀ UZTICĒŠANĀS

Ministru kabineta sadarbības memoranda īstenošanas padomes darba plānam
2021.-2023. gadam

31.03.2021.

Pēteris Vilks, Pārresoru koordinācijas centra vadītājs,
peteris.vilks@pkc.mk.gov.lv

Uzticēšanās: 1 no 4 NAP2027 stratēģiskajiem mērķiem

ir galvenais konkurētspējas un izaugsmes nosacījums (investīcijas, inovācija, augstas pievienotās vērtības produktu radīšana, eksports, cilvēkresursi, pārvaldības procesi).

Produktivitāte un ienākumi

ir svarīgākais sociālā taisnīguma elements ienākumu nevienlīdzības mazināšanai, lai ikvienam būtu līdzvērtīgas iespējas saņemt labu izglītību un kvalitatīvu veselības aprūpi, strādāt cienīgu darbu atbilstoši savām spējām un vēlmēm, augt un dzīvot drošā vidē un būt sociāli aizsargātam.

ir svarīgākais sabiedrības resurss un attīstības dimensija kopienai, uzņēmēju un pārvaldības sadarbības veidošanai un demokrātijas īstenošanai.

Sociālā uzticēšanās

Vienlīdzīgas iespējas

ir pamats valsts ilgtermiņa līdzsvarotai izaugsmei, reģionu sociālekonomisko atšķirību samazinājuma panākšanai, radot apstākļus jaunu darbavietu un pakalpojumu izveidei, veicinot katram reģionam raksturīgo specializāciju, kompetences un izmantojot to raksturīgos resursus.

Reģionālā attīstība

STRATĒĢISKIE MĒRĶI

STRATĒĢISKO MĒRĶU INDIKATORI	Bāzes vērtība 2018 (*2017)	Mērķa vērtība 2024	Mērķa vērtība 2027
Nominālais darba ražīgums uz vienu darba stundu no ES27 vid., %	59,2	65	68
IKP uz 1 iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes no ES27 vid., %	71	75	80
Džini koeficients, %	35,6	34	30
Nabadzības riska indekss bērniem (0–17), %	17,5	13,5	11,5
Apmierinātība ar dzīvi, %	73,6	77	81
Savstarpējā uzticēšanās (no 16 g.), skala 0–10	6,4	6,8	>7
Reģionālā IKP starpība – četru mazāk attīstīto plānošanas reģionu vidējais IKP uz vienu iedzīvotāju līmenis pret augstāk attīstīto plānošanas reģionu, %	47*	52	55

Uzticēšanās anatomija

Morāls imperatīvs/emocionāla vajadzība/racionāls aprēķins

Viena puse uzticas otrai pusei attiecībā uz rīcību nākotnē, tādējādi nododot tai zināmu teikšanu (varu)¹.

Psihologijā

- heuristika – garīgās saīsrēķi, lai ātrāk tiktu pie risinājuma
- mazina «analīzes paralīzi»
- nevar uzticēties, ja nepietiek resursu
- subjektīva – situatīva, jāsaprot savi «trigeri»

Ekonomikā – rada produktivitātes uzlabojumus

- lauku vidē – savstarpējais atbalsts
- kompleksā, starptautiskā ekonomika, urbanizētā vidē
- dalīšanās ekonomikas pamats

Dažādās nozarēs - atšķirīgas atziņas

Ētikā

– cilvēks primāri ir labs, apstākļi un dzīves pieredze rada neuzticēšanos

Pedagoģijā

– «nesaki ka, es Tev neuzticos, saki: es nevaru pajauties uz Tavu rīcību, jo ... »

Socioloģijā

macro pieeja – uzticēšanās ir defolta stāvoklis, ko var mērīt, piemēram, NAP2027

mikro pieeja – sociālie aģenti lēmumu pieņemšanas procesā

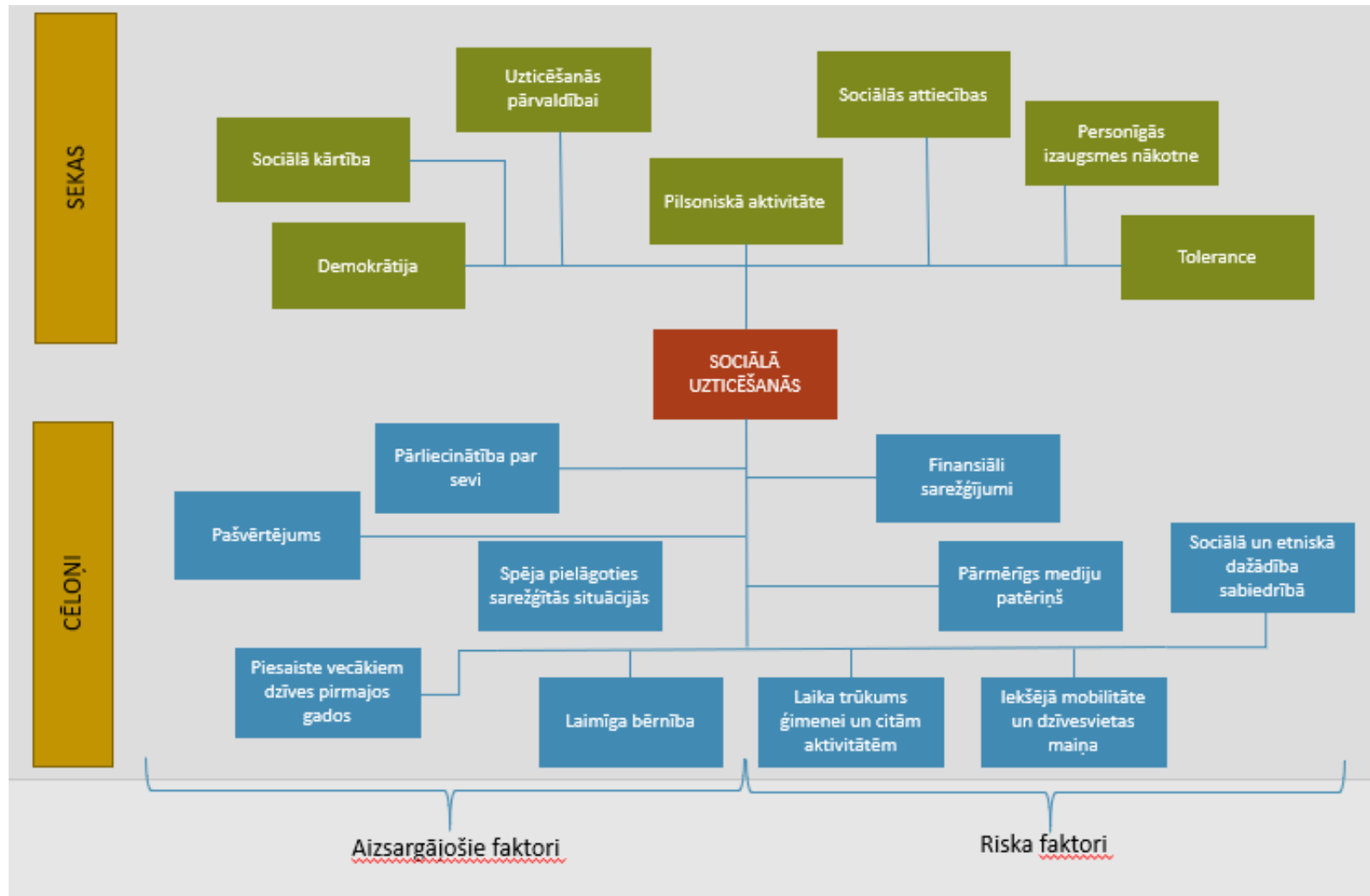
NAP2027 [41]

Sociālā uzticēšanās balstās cilvēka pārlicībā, ka uz līdzcilvēkiem var palauties un līdz ar to arī sadarboties kopīgu mērķu sasniegšanai. Uzticēties citiem **ir vieglāk**, ja cilvēks jūtas pārlicināts par sevi, zina, ka tiks sadzirdēts un saprasts, ja spēj sarežģītās situācijās pielāgoties un bērībā ir izjutis vecāku rūpes. Taču **to dažkārt apdraud** finansiāli sarežģījumi un laika trūkums ģimenei.

Savstarpējā uzticēšanās ietekmē labklājību, apmierinātību ar dzīvi, pilsonisko aktivitāti un pat veselību, tā palielina personīgās izaugsmes iespējas nākotnē, kā arī sekmē demokrātiju valstī, savukārt **politiskās uzticēšanās** gaisotnē attīstās ekonomika, uzlabojas drošība, stiprinās tiesiskums, ikviens jūtas piederīgs un atbildīgs, tādējādi vairojot sabiedrisko labumu.

Vairosim uzticēšanos, palielinot sabiedrības iesaisti, līdzsvarojot dažādu sabiedrības grupu intereses kopējam sabiedriskajam labumam un daudz mērķtiecīgāk skaidrojot izvēles un cēloņsakarības, kas ietekmē valsts ilgtermiņa izaugsmi.

Metadatu analīze, 2019

Cēloņi

- Faktori, kas stiprina cilvēka spēju uzticēties citiem

- Faktori, kas kavē uzticēšanos

Sekas iedzīvotāju ne/spējai uzticēties

NAP2027 RĀDĪTĀJI PAR UZTICĒŠANOS

Nr.	Progresā rādītājs	Mēr- vienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2024	Mērķa vērtība 2027	Datu avots, datu tabulas
[48]	Savstarpējā uzticēšanās (no 16 g.)	Skala 0-10	2018	6,4	6,8	>7	CSP, Eurostat

- Iedzīvotāju savstarpējā uzticēšanās (CSP, EUROSTAT)
- Iedzīvotāju savstarpējais atbalsts (ESS)
- Subjektīvā diskriminācijas pieredze
- Iedzīvotāju pilsoniskā uzticēšanās – nevalstiskajām organizācijām/arodbiedrībām (SKDS)
- Iedzīvotāju politiskās uzticēšanās indekss (ESS)
- Politiskās uzticēšanās indekss: (SKDS)
- Uzticēšanās tiesībaizsardzības sistēmai (SKDS)
- Medijpratības pieredze

Sociālā uzticēšanās NAP2027 kontekstā

- I** **Indivīda spēja vispār uzticēties**
- II** **Iedzīvotāju un grupu savstarpējā uzticēšanās,**
t.sk. savējie (saliedējas) un
 citādie (būvē tiltus)
- III** **Politiskā uzticēšanās**
t.sk. politiķi, Saeima, MK, Tiesībaizsardzības
institūcijas, atsevišķas institūcijas, valsts
pārvalde
- IV** **Uzticēšanās/uzticība fenomeniem**
t.sk. MI, medijiem, banku sistēmai, u.c.

Mērķis

Trīs gadu laikā Memoranda padomes locekļi

1. Izprot uzticēšanās celosakarības - «anatomiju».
2. Veido kompetences, piem.:
 - Atšķirt uzticēšanās trūkumu dažādām mērķgrupām, rīcību, izprast tās prevalenci,
 - Radīt apstākļus neuzticēšanās mazināšanai/uzticēšanās vairošanai
 - ... un tās arī pielieto, lai vairotu uzticēšanos.
3. Pēc vajadzības maina paradumus, rīcību, procesus savu institūciju un organizāciju darbā.

Rezultāts

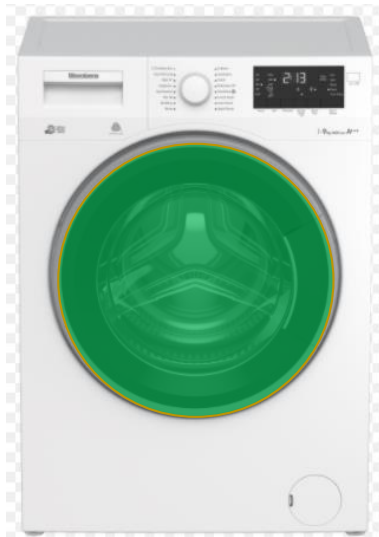
Kopīgi izstrādāti un ieviešti risinājumi, kas sniedz ieguldījumus NAP2027 stratēģiskā mērķa/uzticēšanās rādītāju uzlabošanā.

Nepieciešamā rīcība 2021.06.-2022.03.

PKC		Memoranda padome	
Dziļāka izpēte par cēloņsakarībām; ekspertu un resursu (dati, pētījumi) apkopojums	21.06.	Iepazīstas ar pamatinformāciju	
Sākotnējo secinājumu verificēšana un padziļināšana ekspertu līmenī	21.12.	Latvijas ekspertu diskusija	
Radošu risinājumu koprade ar mērķgrupām, citām iesaistītajām pusēm, izmantojot lietotāju pieredzē balstītus risinājumus, diskusijas, eksperimentus, u.c.	22.03	Memoranda padomes radošā darbnīca	

Izaicinājumi, veidojot uzticēšanos

Zaļmaldināšana
Uzticēšanās
maldināšana?

- Dažādu zinātnes nozaru skatupunkti
- Dinamiska pētniecība – jaunas atziņas
- Paradumu maiņa (grūti)
- Racionālās un emocionālās dimensijas (neērti)
- Ietekmē uztveri (sarežģīti un mulsinoši)
- Zināmo pārvērst rīcībā
- Uzmanīties no termiņa devalvēšanas

Jautājumi diskusijai

1. Vai piekrītat Memoranda padomes iesaistes mērķiem un rezultātiem?
2. Vai ir kādi ieteikumi, komentāri par nepieciešamo rīcību?

Pārresoru koordinācijas
centrs

Ar atbildību par Latvijas nākotni!

Papildu informācija: www.pkc.gov.lv/nap2027

@LVnakotne

Uzticēšanās NAP2027 uzrunāta..

Rīcības virziena “Daba un vide – Zaļais kurss” mērķis

[259] Īstenota vides, ilgtspējīgas dabas resursu apsaimniekošanas un enerģētikas politika, kas balstīta uz taisnīgumu un savstarpējo uzticēšanos, sabiedrības atbalstu dabas un klimata aizsardzības pasākumiem, nosakot skaidrus un atklātus valsts un iedzīvotāju sadarbības modeļus un iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā.

[387] Vienota, droša un atvērta sabiedrība ir Latvijas suverenitātes stūrakmens. Cilvēka piederības sajūta un uzticēšanās Latvijas sabiedrībai un valstij ir pamats cilvēka spējai aktīvi kopā ar citiem rīkoties sabiedrības un valsts labā. Tā ir izšķiroša personīgās labklājības un valsts izaugsmes nostiprināšanai un kritiska gadījumos, kad jātiek galā ar izmaiņām, kas skar valsts un personīgo drošību.

[389] Piederības un uzticēšanās cēloņi ir gan objektīvi, gan subjektīvi. Tos ietekmē paša pieredze, izpratne un vērtības, no līdzcilvēkiem un medijos sadzirdētais, kā arī ziņas no uzticamiem informācijas avotiem, cilvēku un pārvaldes rīcība.

Rīcības virziena “Tiesiskums un pārvaldība” mērķi: [412] ... Ikviens jūt, ka valsts strādā iedzīvotāju labā, tā vairojot apmierinātību ar pakalpojumiem un uzticēšanos valsts pārvaldei un tiesībaizsardzības sistēmai.

[415] Labu pārvaldību raksturo ... uzticēšanās sabiedrības izvirzītajiem politikas veidotājiem

Sekojošie uzdevumi sniedz ieguldījumu iedzīvotāju savstarpējā uzticēšanās
Strīdu risināšanas kultūras attīstība un alternatīvo strīdu risināšanas veidu ieviešana Latvijā

[427] Strīdu risināšanas kultūras attīstība un alternatīvo strīdu risināšanas veidu ieviešana Latvijā,

[428] Gudras, efektīvas un atvērtas pārvaldības īstenošana

Rīcības virziena “Drošība” mērķi

[431] ... Valsts aizsardzība ir visaptveroša un balstās uz iedzīvotāju un valsts institūciju savstarpējo uzticēšanos un partnerību, kā arī visas sabiedrības gatavību pārvarēt jebkādu apdraudējumu.